

Jan Gutt-Mostowy

KUBA MLYNORCYN

Góralskie obrozki obyczajowe w III aktak z muzykom

Wrocław - luty - 1987 r.

Wydano w 10 egz. własnym sumptem. © Copyright Jan Gutt-Mostowy
ul. Słonecznikowa 1 53-224 Wrocław tel. (71) 63-15-08)

Jan Gutt Mostowy

KUBA MŁYNORCYN

Góralskie obrozki obycajowe w III aktak z muzykom

Wroclaw - luty 1987 r.

O S O B Y

Rodzina Walcówków

- Ociec
- Matka
- Maryna

Rodzina Młynorzy

- Młynorz
- Młynorka
- Kuba - ich syn

Starsi chłopci

- Lach
- Symek

Młodzi parobcy - Jasiek z Uplazu

- Tancerz I
- Tancerz II

Dziwcynta

- Hanka
- Stasia
- Zośka
- Hela (zacynajonco pieśni)

Muzykańcio

- Skrzypek i harmonista
- Muzyka w typowym składzie

Uwaga: W III akcie przy zmówinak może być wyincyl dziwcynt i parobków.

Wskazówki inscenizacyjne

Rzecz dzieje się na góralskiej wsi, w latach powojennych, w izbie rodziny Walczaków. Izba - kuchnia wyposażona tradycyjnie, choć nie po staroświecku. Przy ścianach dwie ławki, przed tylną ścianą stół, przy nim trzy krzesła. W kącie "głową" przy tylnej ścianie a wzdłuż ściany prawej (patrząc z widowni) stoi łóżko zaścielone poduszkami na wierzchu. Przed łóżkiem, bliżej kurtyny, piec kuchenny z drzwiczkami na izbę. Na piecu garnki, przed piecem mały stołek. W ścianie lewej (patrząc od widowni) drzwi wejściowe z sieni, bliżej kurtyny - drzwi do komory. Przy piecu kawałki drzewa (sajty) do podkładania do pieca.

Uczestnicy akcji ubrani "po codziennemu", tylko w 3-cim akcie goście przychodzą do Walczaków ubrani odświętnie.

AKT I

Do Walczaków zeszyli się dziewczęta, przyjaciółki Maryny, drzeć pierze. Dziewczęta obsiadły stół (strona stołu od widowni pozostała wolna), na stole wysypane pierze, dziewczęta wykonują stosowne przy darciu pierza czynności. Jest też starszy już chłop - Symek, który wstąpił do Walczaków. Z za opuszczonej jeszcze kurtyny słychać śpiew dziewcząt:

Leciały gonsecki z wysokij górecki
zbiyroj, Maryś, piórka bedom podusecki.
Nie bede zbiyrała, bo mi mama dała
śtyry podusecki, piontom obiecała.

Kurtyna się odsłania, dziewczęta bisują drugą część pieśni już przy otwartej kurtynie.

Scena 1

(Walczak, jego żona, Maryna, Symek, Hela, Hanka, Stasia i Zośka)

(Dziewczęta zajęte robotą, między nimi Maryna. Ojciec siedzi przy piecu, od czasu do czasu wkłada kawałek drzewa pod blachę. Kiedy podejmuje rozmowę, obraca się ze stołkiem ku środkowi izby. Walczakowa przestawia garnki na piecu, cz^ęsem przysiadzie przy dziewczętach.)

HELA

(Rozpoczyna nową pieśń, podejmują ją pozostałe dziewczęta)

Rada-k cie widziała, mama nie wiedziała,
ale-k cie łajdoku poniechać musiała. (bis)

SYMEK

(Po zakończeniu śpiewu i nawiązując do prowadzonej rozmowy.)

- Dobrzeście, Walcok, pedzieli, ze młodzi swoim rozumem iść majom.
Oni ta tom swojom, jako im ta i przypadnie, pieśnicke, musom bez zycie sami
wyśpiywać. Tu im nik wiela nie pomoze.

MATKA

- Ale ojców prawo przypatrzować sie co młodzi robiom i sprościć ik, coby zaś cego nie wyrobiyli sobie do płacu a ludziom do śmiychu.

(*Wesołość wśród dziewcząt*)

OCIEC

- Ze dyc my nie radzimy o dziywkak i parobkak, ba mowa była o tym kie som juz po ślubie i zacynajom ze sobom żyć.

SYMEK

- Tótó, wyj, tótó ! A jakoz było z Jaśkiem Cuchom ?

ZOŚKA

- Co to chłopu babe zabroł ?

MATKA

- Nie babe chłopu, ba swojom dziywke wzion od chłopu nazod dó domu .

OCIEC

- W rzeczy tak, ale óna była juz przecie wydano, to jego dziywkom nie była, ino Staskowom, z Zo Wody, babom.

STASIA

- Temu jom pote som chłopu odwióz. Musioł se przecie przekalkulować, ze dobrze nie zrobił.

SYMEK

(*Ze śmiechem*)

- Karkulacyji Jaśkowyj w tym wiela nie było, ba co innego.

OCIEC

(*z uśmiezkiem*)

- Słyszołek i jo cosi o tym, ino nie wiym, kielo w tym prowdy.

MATKA

- A wy wiycie jako było naprowde ?

SYMEK

- Jo wiym, bo mi sie Jasiek roz som przyznoł. Nie rod ón o tym ozprawioł, ale mnie przecie pedzioł.

HANKA

- No to powiydzcie, bo my ciekawe a ludzie o tym różnie godali.

SYMEK

(*Nadal z uśmiechem*)

- Jakie jeście to ciekawe ! Ale wom opowiyom, bo to sie moze i ftoryj swos przydać, jakby sie i jyj to przydarzyło.

ZOŚKA

- Mnie by sie ta nie przydarzyło! Coby mnie, na śmitych ludzki, ociec od ślubnego chłopca broł? Przecie jo by sie nie dała.

SYMEK

- Ftoz wiy, jako by było, kiebyś miała takiego ojca, jakim jest Jasiek Cucha. Ze dyć go syćka znomy.

OCIEC

- Jasiek jest w porzomdku. Nie pijok, gazduje dobrze i choć je bar-z w sobie mocny, to przecie nie bitnik. Telo co ino strześnie noremny.

MATKA

- No i ozdarty ! Jak tam swojemi w chałupie komandiruje, to go pół wsi slisy.

SYMEK

- To prawda. Óni sie go tam strześnie bojom, bez tom jego noremność. I nie ino w dóma. We wsi tyz sie go bojom, bo nigda nie wiedzieć co mu sie moze nie zwidzieć.

ZOŚKA

- Ale mieliście godać o Janiyli, cemu jom ociec chłopu wzion a pote nazõd odwiõz.

SYMEK

- To było tak. Jako była Jaškowo nojstarso, niby Janiyla, to ta nie jedyn moze i wiedziõł a nojlepij jyj ociec Jasiek Cucha. Kie Janiyli przesel sesnosty rok a urosła duzo i piykno, to ino po parobkak tymi swojemi cornemi ocyskamki świdrowała. A Jasiek to widziõł.

OCIEC

- Jest takie dziywki a i baby, co im syćka cieri trzoscami pod brzuchem polom.

(Głošny śmiech dziewczę)

MATKA

(Z przyganą)

- Dołbyś pokój, stary! Przy dziywcyntak !

SYMEK

- Ale to prawda ! Trefi sie tako od casu do casu i kiebyś skrony niyj ojce, matko, nie społ, ino fõrt pilnowoł.

OCIEC

- To temu jom Jasiek tak wartko wydawoł, coby mieć w chałupie spokój.

HANKA

- Bocymy i wesele, bo było piykne !

ZOŚKA

(*Ze śmiechem*)

- I jako po weselu Jasiiek Cucha Janiyle z wianem za wode odwoziył. Jałówka nie fciała za wozem isć, to jyj przecie tak klon, co syćka z chałup wyziyrali co sie ka robi.

SYMEK

(*Śmiejąc się*)

- Tak to i było. Ale pote, za kielu cos, zacyno do Jaśka dochodzić, ze jego dziwywycńciu za wodom nie syćko idzie jak trza, ze jom Stasek, znacy jyj chłop, ponó bije.

MATKA

- Jo tyz o tym słysała, ale baby godały, ze to skrony Staskowjy matki. Ponó od piyrsego dnia pokozala Janiylu fto w chałupie gaździnom i zrobijła se ze swojyj synowjy kucharke.

OCIEC

- A Staś, matusin synecek, zamiast swojyj ślubnyj bronić, to obstajoł za matkom.

SYMEK

- Prowdeście rzók. Ni ma gorsyj rzeczy, jak sie takie cosi w chałupie zrobi. No, ale cos? Słuchoł tego Jasiiek i gryz sie w sobie, bo mu dziwywycńcia było zol, co śniom wyrobijam. Ale kie roz Jaśkowo uwidziała bez wode, kie w olsynkak krowy paśła, Janiyle co stoła za chałupom i widno było, choć z daleka, ze strasnie płakała i o tym opediała swojemu chłopu, to juz w Jaśku pukło. Ku wiecorowi zaprzongnon kónia do wozu i pojechał za wode po Janiyle.

OCIEC

- Godali ludzie z Zo Wody, co to widzieli, ze ponó sie tam syćka u Staska pochowali, kie Jasiiek skroncoł na ik obore

SYMEK

- Bo sie zlynkli, co bedzie śnimi wyrobiol. Fte sie było lepiyj Jaśkowi na ocy nie pokazować. Wysła ino Janiyla, ale śniom mowa była krótko: - bier syćko, co twoje, jałówke wywyidź i siadoj na wóz. Tu cie nik biył nie bedzie! No i co miała robić? Przecie ojca znała jaki ón je jest. Śnim śpasów ni ma.

STASIA

- Ale jom som pote nazod odwióz.

SYMEK

- Nie stało sie to wnet. Minyny cosi trzy niedziele, zakiel Jasiiek z Janiylom, wionem i jałówkom staś za wode pojechał.

OCIEC

- Cekoł, moze, ze Stasek z ojcami, abo som, przydzie ku niemu przepytować, abo pošlom kogo godzić.

SYMEK

- Moze by i przyšli, kieby sie go tak nie boli. A przecie młodyk ronk w Staskowij chałupie trza było, bo jego matka juz wiela robić nie poradzi.

MATKA

- I jako pote? Cy fto Jaškowi przegodoł do rozumu, cy jako ?

SYMEK

(Ze śmiechem)

- Fto by ta Jaškowi i co przegodoł? Samo zycie go nauczyło rozumu.

MATKA

- Ze, jakoz przecie ?

SYMEK

(Dalej ze śmiechem)

- Było tak : pos Jasiek w niedziele po połedniu krowy w olsynkak przy wodzie. Przyparło go i wloz za potrzebom w krzoki. I jakieby w niego pieron strzelył ! Wycie co tam uwidziol?

ZOŠKA

- Ze, przecie, co ?

SYMEK

(Z wesološcią)

- Ze dyć Stasek z Janiylom robiyli to, co zyniaty chłop ze swojom babom mo prawo robić.

(Ogólny wybuch śmiechu !)

Kie uwidzieli Jaška, hip na równe nogi i w uciekaca ! Janiyla w jednym strone a Stasek, z portkami w gorzci, bez wode, w drugom strone.

OCIEC

(Śmiejąc się)

- No, psiokrew ! Ani byś nie pomyślol ! Zyniaty chop ze swojom ślubnom po krzokak ! Oni sie tam pewnie nie piyrzy roz w tyk krzokak śtretli.

(Dziewczęta śmieją się, wymieniają między sobą ciche uwagi, które znów wywołują wybuchy śmiechu. Matka też się uśmiecha do swoich myśli, mieszając w garnku)

STASIA

- No i jako pote było ?

SYMEK

- No, jako było ? Wrócił się Jasiek, ku wieczorowi, z krowami dó domu a tam syćka półzywi, bo sie Janiyla moćte przyznała i cekali ojca jakieby sondu ostatecnego. Ale Jasiek nie przepedził do nik ani słówecka. Krowy zawar, pote wywiód kónia, zaprzongnon do woza i dopiyo wte zawrzescół: - Janiyla ! Bier co mos brać i na wóz ! Se mnie tu nik głupiego robiył nie bedzie !

(Ogólny wybuch śmiechu)

No i odwióz Jasiek Janiyle ślubnemu chłopu nazod. Kie mi to pote opowiadał, to mi na ostatek tak dokwoył : - Co wom powiym, to wom powiym, ale wom powiym Symónie - do młodyk to kiebyś sie lepij nie miysoł.

OCIEC

- Bo i prowda ! Tak to zycie moze cłeka rozumu naucyc! Ale zaśpiywojcie zaś co, dziywcynta, bo piyknie śpiywojie.

(Dziewczęta coś poszeptaly między sobą i Hela zaczyna :)

Hej! Nie bede, nie bede
Hej! na Janicka dobro,
Hej! pokił nie obleci }
Hej! cetynecka drobno. } bis

(Helena rozpoczyna drugą zwrotkę)

Hej! Cetynecka drobno...

(Przerywa, bo z sieni słycać stukót upadajęcego na ziemię przedmiotu)

OCIEC

- Ze, ftoś ta ? *(Obraca się w kierunku drzwi do sieni)*

SCENA 2

(Ci sami co w scenie 1 oraz Jasiek z Uplazu, skrzypek i harmonista)

JASIEK I MUZYKANCIO

- Niek bedzie pokwołony !

OBECNI W IZBIE

- Na wieki wieków.

JASIEK

- Drecie ?

DZIEWCZĘTA

(Jedna przez drugą)

- Ze dyc widzis ! A cozby my robiły ? Ba jako !

JASIEK

- Widzieć, widzem, ale jek juz i z daleka słysoł, bo sie drecie na pół wsi.

(Dziewczęta się roześmiały z żartu a Jasiek podchodzi do stołu i dmucha w pierze leżące na stole. Krzyki i wesołe protesty dziewcząt, które zbierają rozdmuchane pierze. Jasiek i muzykancio siadają na krzesłach z boku. Widać wesołość dziewcząt i obojętność a nawet niechęć Walczaków. Matka przestawia garnki na piecu, ojciec znów odwrócił się ze stolkiem ku piecu. Jasiek, chłopak urodziwy, dobrze zbudowany i pewny siebie, rozsiadł się swobodnie, muzykancio stroją instrumenty.)

JASIEK

- No, to śpiywojcie dalej ! Pomożemy co nieco a i przygromy.

MATKA

- Tu nik na muzyke nie przysel, ba pomoc w robocie.

JASIEK

- Ale przy muzyce i robota warcyj idzie.

MATKA

(Z niechęcią)

- Komu idzie, to idzie !

OCIEC

- Dejze, matka, pokój ! Modzi som jest.

HELA

(Podejmuje przerwana pieśń)

Hej! Cetynecka drobno
Hej! Downo obleciała.
Hej! Jo sie na Janicka }
Hej! nie udobruchała. } bis.

JASIEK

(Który nie śpiewał)

- A jo łacnem inacyj : *(zaczyna śpiewa, muzykancio się włączają)*

Usnyna se Marysicka pod lelujom,
przysel Jyndruś z gynślickami obudziył jom:
wstoń Maryna nie lez, serce moje pocies,
bedzies mojom.

DZIEWCZĘTA

(*Podjmują drugą zwrotkę, Hela zaczyna, Maryna nie śpiewa.*)

Ty mi sie, Jyndrusicku, nie zalycoj,
bo mi cie Ponjezus nie obiecoł.
Mom jo se za wodom Janicka z urodom,
bedzie moim. (bis)

JASIEK

(*Do Maryny*)

- A ty, Maryś, czemu nie śpiywos ? Choroś?

(*Maryna nie odpowiada, opuszcza głowę, dalej zajęta pierzem, dziewczęta wymieniają między sobą uśmiechy.*)

JASIEK

(*do muzykantów*)

- Zagrojcie co wesołego.

(*Muzykanci dostrajają się, ale nie zaczynają grać, bo w sieni słychać kroki i stukanie do drzwi.*)

SCENA 3

(*Ci sami co w scenie 2 oraz Kuba Młynorcyn*)

MATKA

- Ftoz ta przyszeł?

Drzwi się otwierają, do izby wchodzi Kuba, Jest to chłopak przystojny, zgrabny, ale dziwnie nieśmiały. Po wejściu do izby, stanął przy progu, na widok dziewcząt opuścił oczy, potem zdjął kapelusz i zaczął go obracać w rękach. Wśród dziewcząt jego przyjsię wywołało wesołość. Dopiero po chwili odezwał się.

KUBA

- Niek bedzie pokwolony!

OBECNI

- Na wieki wieków !

JASIEK

(*Z uśmieszkiem wyższości*)

- A tyś, Kuba, tyz ku piórkom przyszeł ? Drzyć?

(*Dziewczęta, oprócz Maryny, wybuchają śmiechem. Walczaki pozostają poważni.*)

KUBA

(*Nie podnosząc głowy*)

- E, niy.

(*Znów wybuch śmiechu dziewcząt*)

JASIEK

- A, pasowałoby ci, bo ty rod maminom zopaske odzzywos.

(*Znów śmiech dziewcząt, Walczakowie i Maryna nadal poważni.*)

KUBA

- E, niy.

JASIEK

- No, to jak nie ku babskim piórkom, toś za muzykom przysel.

KUBA

(*Nadal z opuszczoną głową*)

- E, niy.

MATKA

(*Ze złością*)

- Dejze, chłopcysku, spokój! Zawodzo ci, ze przysel? Co od niego fces?

JASIEK

- Nie gnijwojcie sie, krzesnomatko. Kuba przecie chłop jak sie patrzy. Telo ino, ze spod maminij spodnice patrzy.

(*Znów śmiech dziewcząt, Walczakowie i Maryna nadal poważni*)

JASIEK

- No, ale kieś juz tu jest i muzyke momy, to mozebyś co i zatończył. Słysolek, ze cie stary Lach ucy tończyć.

(*Znów wesołość wśród dziewcząt, śmieją się muzykancio i Symek. Głosy dziewcząt: zatońc, Kuba, zatońc, pokoz co umiys!*)

KUBA

(*Podnosi nieco głowę*)

- E, niy.

(*Znowu wesołość*)

OCIEC

- (*Obracając się do Kuby*) -Ze dyć jak cie tak pytam, Kuba, to im zatońc. Wyjdz, jak chłop, przed muzyke, zaśpiywoj i zatońc!

MATKA

(*Ze złością*)

- Dejze, chłopcysku, pokój! Stary a głupi! Co od niego fces?

OCIEC

- Nic nie fcem, ale go przecie het wyśmiejom! Kuba! Bier sie od tyk dźwiryzy!

KUBA

(*Podniósł głowę, ale nadal nieśmiało*)

- Ale nie wiyom co zaśpiywać ...

(*Znowu ogólna wesołość (bez Walczaków i Maryny) harmonista podaje jakąś melodię*)

JASIEK

- Zaśpiywoj, Kuba, tak :

(*śpiewa*) - Kozali mi kury paść, na pagródcie siodać,
kura jajo straciła, nie dali mi śniodać.

(*Wesołość wśród dziewcząt. Muzykańci podejmują cicho melodię
zaśpiewaną przez Jaśka.*)

JASIEK

(*wstając*) - Ftorom ci, Kuba, wywiysć i wyzwyrtać ?

KUBA

(*Z uśmiechem robi krok naprzód*

- Cy jo wiyom ?

(*Jasiek podbiega do pierwszej z brzegu dziewczyny, ciągnie ją za rękę, ta opiera się, nie chce wyjść, wreszcie wyrwa swoją rękę z ręki Jaśka. Ten podchodzi do drugiej, ta sama sytuacja. I trzecia też nie chce wyjść do tańca. Wtem wstaje z miejsca Maryna, otrzepuje spódnice z piórek i widać że zła, wychodzi na środek izby.*)

MARYNA

- Dość tego ! Jo ci zabockujem. Tońc Kuba !

(*Milkną śmiechy. Jasiek zdumiony wraca na swoje miejsce. Kuba, jakby w niego nowy duch wstąpił, wyprostował się, położył kapelusz na ławę, uśmiechnął się i drobnym kroczeniem podbiegł ku Marynie. Przytupnął raz i drugi i zaczął tańczyć. Ku zdumieniu obecnych tańczy dobrze. Nikt się już nie śmieje, każdy z uwagą obserwuje tańczącą parę. Maryna tańczy z poważną, nawet zaciętą twarzą. Podrywa się z miejsca Jasiek i podbiega do tańczących.*)

JASIEK

- Przeryncem cie, Kuba. Muzykancio ostro!

(*Kuba ustępuje Jaśkowi, który tańczy z Maryną. Jej odrazu twarz weseleje, uśmiecha się do Jaśka. Tymczasem Kuba jeszcze przez chwilę patrzy na tańczących potem łapie z ławy swój kapelusz i wybiega z izby. Jasiek przetańczywszy chwilę, staje przed muzykantami.*)

MATKA

(*Ze złością*)

- Dość tego! Tu nie remiza ! Do reśty juz późno !

(*Jasiek zawiedziony odchodzi na bok.*)

HANKA

(*Wstając*) - Bieremy sie, dziywynta. Trza jesse w chałupie posłużyć.
Jutro zaś przydziemy.

(*Dziewczęta wstają, porządkują ubrania, harmonista zapina instrument, wstają ze skrzypkiem, zbiera się i Symek. Jasiek, widać że niezadowolony, nic nie mówi. Wszyscy poza gospodarzami i Maryną wychodzą, żegnając się z nimi.*)

MATKA

- Bóg wam zapłóć, dziwyceynta ! Boże was ta prowadź ! A jutro przydźcie !

HANKA

- Z Panem Bogem ostońcie !

ZOŚKA

- Przydziemy ! Do was wse rade chodzujemy !

MATKA

- Przydźcie ! Piórek jest dość, ale jutro młóćimy, to sie kozdo pora ronk przydo. Pomożecie przy młóćce !

(Wychodzą)

SCENA 4

(Ojciec, matka, Maryna)

- (Po wyjściu gości matka i Maryna porządkują stół, zbierają do worka pierze, zamiatają podłogę wokół stołu. Ojciec znów siada z fajką przed piecem. Następnie Maryna bierze druty i wehnę i robi swetr. Matka wraca do roboty przy kuchni.)

MATKA

(Po chwili milczenia)

- Piyknieś sie pokożała przed ludźmi, bedom mieli o cym godać we wsi.

MARYNA

(Nie podnosząc głowy)

- Bo mi sie go zol zrobiło.

MATKA

(Zaskoczona)

- Kogo ?

MARYNA

- Ze dyc Kubu.

MATKA

- Jo nie o Kubie godom, ba o tym dziywkorzu, co juz bez syćkie we wsi przesel.

MARYNA

(Ze złością)

- Ale przeze mnie Jasiak nie przesel !

MATKA

- Widziałak jak z tobom tońcył i jakoś ty była temu rada.

MARYNA

- Bo umie tońcyć.

OCIEC

- Ón ta i do czego innego majster.

MARYNA

(*Widocznie zła*)

- Niek se ta i będzie ! Jo swój rozum mom !.

OCIEC

- Babski rozum, wiys ka. I telo go jest, pokiela go chłop nie wycuchro.

MATKA

- Wis gó ? Jaki mondrala ? (*z uśmiechem*) A jakby i co wycuchroł to odrośnie.

OCIEC

- Ino ze końdek wysyj i to casem dość hrubo.

MARYNA

- Wy sie o mnie nie bójcie, jo nie tako głupio, co byk zaroz leciała, jak fito ino gwiznie.

MATKA

- Ale kieby Jasiek gwiznon, to byś leciała choćby i na Uplóz.

MARYNA

(*Ze złością*)

- Co wy od niego fcecie !? Zrobiył wom co ?

MATKA

- Mnie niy, ale tobie moze.

MARYNA

- Wy nic, ino fórt o tym samym !

MATKA

- Bo jek matka i musem ci kłaść do głowy, cobyk pote bynsi nie chowała.

MARYNA

- Jakby na to padło, to Jasiek by sie se mnom ozyniył.

OCIEC

- O o o ! ón by sie pryndko z tobom zyniył ! Tyś jedynica a u niego dróga bez wieś. !

MARYNA

- Ale rynce mo zdałe do kozdyj roboty.

OCIEC

- I garło do gorzołki tyz.

MARYNA

- Jak pije, to za swoje, a nie za wase.

OCIEC

- Jesce by tego brakowało, coby za moje piył. Choć ón pewnie temu przeciwny by nie był.

MATKA

- Jest we wsi kawalerki dość. Tyz zgrabni i nie pijoki. Choćby i Kuba Młynorcyn.

MARYNA

(Ze złością)

- Za sietnioka byście mnie wydali !?

OCIEC

- Nie taki ón ta i sietniok, widziałaś jako tończył ?

MATKA

- Nie jego wina, że je taki. Wse był chory za dziecka. A ze gó Młynorka ino jednego miała, to mu i duchała do rzyci, jak ino mogła.

OCIEC

- I teraz tyz ducho, choć śniego chłop zdrowy. Nic mu nie do robić. Przypatrzylek sie temu we młynie : - Kubuś, tego nie rusoj, Kubuś, siednij se, boi sie coby Kubusiowi zyłka u rzyci nie pukła, jakieby był jescze dzieckem. A to przecie chłop !!

MARYNA

(Pojednawczo)

- Jo wiyam, że to dobre chłopcysko, bo jek śnim do skoły chodziyła. Ale ó nie dlo mnie.

MATKA

- Nie bój sie ! Nońdzie sie tako a moze i nie jedna, że nie bedzie patrzała na Kube, ba na jego młyn i morgi.

MARYNA

- Jako fce! Mnie jego morgów nie trza a kucharkom przy Młynorce ostać nie myślęm.

(Milkną wyczekująco, bo w sieni słycać kroki)

S C E N A 5

(Ociec, matka, Maryna i Młynorz)

(Drzwi się otwierają, do izby wchodzi Młynorz.)

MŁYNORZ

- Niek bedzie pokwolony !

WALCZAKI I MARYNA

- Na wieki wieków !

OCIEC

- Witojcie i siadajcie z nami.

MŁYNORZ

(Siadając na krześle niedaleko Maryny)

- Bóg zapłoć. Posłotek do was mojego Kube, ale przysel z nicym.

OCIEC

- Być był, ale nic nie radziył coby po co przysel.

MŁYNORZ

- Zapodziol sie mi kajsi kluc francuski, moze go fto i wzion a wiyom zeście taki som mieli. Fcioltek go od wos pozycyć, ale Kuba wróciył sie z nicym. Cy juz tego kluca ni mocie, cy ón po dródze zabocył za cym posel?

MATKA

- Nic o zodnym klucu, przecie, nie godol.

OCIEC

- Bo mu ani przegodać nie dali. Byty tu, wiyecie, dziywki na pruckak.

MŁYNORZ

- Nei pewnie go wziyny w obroty.

MATKA

- Niy. Kazby ta. Troche ino Jasiek z Uplazu śniego dworowoł. Bo i ón tu był z muzykantami.

MŁYNORZ

- Wiyom, ze jakosi muzyka być musiała. (*Do Maryny*) - Bóg ci zapłóć, dziywce.

MARYNA

(*Spoglądając na Młynarza*)

- Ze dyć za co ?

MŁYNORZ

- Ty dobrze wiys, za co. Przyleciol do chałupy, jakieby go fto góniył. - Tońcytek! - wrzescol. - Tońcytek przy ludziak ! Jaz my sie poprzelynkali, co sie mu, przecie, stało. Het był jakisi zmiyniony. Jakieby nie ón ! Telo, powiyom wom, chłopcysko było rade co cud. - Kaś tońcył? - pytom sie gó. U Walcoków - ón na to. Z kim ? Z Marynom Walcoków ! Fto ci jom wywiód - pyto sie moja. - Sama wysła - radzi, bo zodno inno nie fciała!

MARYNA

(*Zła, zawstydzona, z opuszczoną głową*)

- Bo co śniego mieli kpinki stroić ? Za sietnioka gó nieftorzy majom.

MŁYNORZ

(*Kiwając głową ze smutkiem*)

- Wiyom jo o tym, dziywce, ale sietniok to ón nie jest. Ino taki sie jakisi uchowoł - boi sie światu. Prógowołek śnim tak i tak, ale z mojom wiyecie jako gwara. Przecie jom znocie.

MATKA

- Kozdo matka fce lo swojego dziecka jaknojelepiyj.

OCIEC

- Dyć niegze ! Ino niek pleko jak je małe a nie takiego chłopa!

MŁYNORZ

- Prowde godocie. No, ale na mnie już czas, bo młyn stoi.

OCIEC

- Siednijcie jeszcze mało, przyniesie tyn klucz. (*Wychodzi z izby*)

MATKA

(*Do Młynorza*)

- Co ta u was? Dużoście namłócili?

MŁYNORZ

- Kwała Bogu, dość godnie. Rok był dobry i na jarzec i na owies.

A wyście już młócili, bo jek nie słyszał?

MATKA

- Bieremy się do tego jutro. Kierot i masina już na oborze. Wziynimy od Teklorza. A drugiego konia do spólnik.

MŁYNORZ

- Poniefortrzy to już motorami młócom, co ik z Zochodu przywieźli.

MATKA

- No, ale do tego trza mieć jakisi inny prond. Jakomsi siyłe. A u nos telo ino, co sie ziarówki, kwała Bogu, świycom.

OCIEC

(*Wchodząc*)

- Mom ino tyn (*pokazuje klucz*) Bedzie wom pasowoł?

MŁYNORZ

(*Biorąc klucz*)

- O! Bedzie! Taki jak trza. Bóg wom zapłóć. Poślę wom go dziś jeszcze Kubom. (*Z uśmiechem*) Przecie go, może, nie straci.

OCIEC

- Ze dyć sie nie poli. Może być u was pokiela swojego nie nońdziecie.

MATKA

- Kube, jak będzie miał czas, to pošlijcie nom pomoc przy młócyniu. Napytalimy już ludzi, ale do tego nigda nie za wela. Zaś wom kie Maryna przy cym odrobi.

MŁYNORZ

- Jak pytocie, to go pošlę. A uwazujem, ze gó do was nie trza będzie bicyskiem poganiać. (*Śmieje się*) Z Panem Bogem ostońcie!

WALCZAKOWIE I MARYNA

- Boże was ta prowadź.

(*Młynarz wychodzi*)

SCENA 6

(*Ociec, matka, Maryna*)

MARYNA

(*Ze złością*)

- Po coście tego Kube, do mlócyńcio, pytali !? Juz momy napytanyk ludzi dość a przy nim, to bedzie wiyncyl śpasów jak roboty!

MATKA

(*Spokojnie*)

- Nie bój sie. Bedzie moze i śmnych, ale bedzie i robota.

OCIEC

- Moze przydzie, moze nie przydzie. Uwidzimy. A jak bedzie wiyncyl ludzi, to bedziemy zaroz słome na sope wykładać.

(*Patrzy ku drzwiom, za którymi słyhać kroki*)

Ftos to zaś ? Bania dziś z ludziami pukła, cy co ?

SCENA 7

(*Ociec, matka, Maryna i Jasiek z Uplazu*)

(*Drzwi się otwierają i wchodzi Jasiek. Widać, że co nie co wypił bo wchodząc lekko się zatoczył. Po wejściu stanął przy drzwiach i oparł się o ścianę.*)

JASIEK

- Pokwolony !

OCIEC

(*Niechętnie, odwracając się do pieca.*)

- Na wieki !

(*Walczakowa patrzy uważnie na Jaśka, Maryna jeszcze niżej opuściła nad robotą głowę.*)

JASIEK

- Wartko sie, jakosi, to skubanie skóńcyło.

MATKA

(*Odwracając się od Jaśka*)

- Wartko, cy nie wartko, nie twoja rzec! Kielo mogły to posiedziały. Pojutrze zaś przydom. A tyś cemu do chałupy nie poseł ?

JASIEK

(*Z kpiącym uśmiechem*)

- Przecie jesse nie północ.

OCIEC

- Ale juz późno. Lepiyj, cobyś w chałupie siedziół.

JASIEK

- Ze dyć, cos ta i w tyj chałupie, jo nie taki wartki do spania a do tego som.
(*do Walczakowej*) - Cosiście, mamó, dziś na mnie zło.

MATKA

- Jo ci nie matka, to mi i nie matkuj !

JASIEK

(*Z uśmiechem*)

- Ale możecie być.

MATKA

- Mnie ku temu nie pilno !

JASIEK

(*Głośniej i zaczepnie*)

- Co do mnie macie !?

OCIEC

(*Odracając się do Jaśka*)

- Słuchoj ze, Jasiek . Przyszełś posiedzieć, to siadoj. Jo co juz nic nie godom, ześ przyszeł przynapity, nik cie za to nie wygno. Ale na ludzi nie krzyc, ba siedź cicho.

JASIEK

- Jak jek wypiył, to za swoje !

MATKA

- Nom tu pijoków nie trza !

JASIEK

(*Głośno, zbliżając się do matki*)

- Fto pijok !? Jo pijok ? Jo !? (*Ciszej*) - Zreśtom , jo nie ku wom przyszeł. Marynie fcem cosi pedzieć. (*do Maryny*) -Wyjdiesz, Maryś, na kwilecke ?

MATKA

(*Głośniej*)

- Nika nie pódzie !

JASIEK

(*Głośntej, do matki*)

- Jo do wos nie godom !

OCIEC

(*Wstając ze stolka i zbliżając się do Jaśka*)

- Bier sie, Jasiek ! Bier sie stustela ! Widzem, ze z tobom trza inacyj, nie po dobroci !

JASIEK

- Krzesnoyjce, darujcie !

(*Podbiega do Walczaka, lekko się zatoczył i usiłuje pocałować Walczaka w rękę*)

- Ale jak mnie fto pijokem nazywo, to przy sam Panu Bogu !

MARYNA

(Kóra przez cały czas, od wejścia Jaśka przypatrywała się w milczeniu temu co się dzieje w izbie, wstaje zdecydowanie z krzesła, rzuca robotę na stół)

- Jasiek ! Bier sie stela ! Jak ty mojjj matki usanować nie umies, to jo cie nie fcem widzieć na ocy ! Bier sie stela !

JASIEK

- Toś i ty, Maryś, przeciw mnie !? To juz nie bocys coś mi godała ?

A, no tak: Kubuś ci w ocy swoim młynem i morgami zaświcyył! Sietniok ci lepszy jako jo ! A moze ci juz co Młynorz obiecoł, bo jek widzioł, ze u wos był ! Za kielo cie kupiył, Maryś? Powiydz, cobyk wiedzioł kielo worces ? Moze jo wyncył dom!?

OCIEC

(Podchodzi wolno do Jaśka, widać, ze mocno zdenerwowany, ale stara się zapanować nad sobą. Mówi dobitnie, z tłumioną złością)

- Przyszełś, Jasiu, do ludzi, to sie zachowuj jako cłek. Ostatni roz ci godom, idź stela ! Nic tu po tobie! A Maryna ku tobie nie wyńdzie, choćbyś całom noc cekoł. Idź!

(Napiera coraz bliżej na Jaśka. Matka podbiega, chwyta ojca za rękę, chce coś powiedzieć. Ten odsuwa ją stanowczo.)

- Dej pokój, matka ! To chłopsko sprawa !

(Napiera coraz bardziej na Jaśka, kóry cofa się ku drzwiom. Nagle Jasiek odskakuje do tyłu)

JASIEK

(Wrzeszczy)

- Syćkaście, psiekrwie, jednacy! I niek wos syćkik ślak trefi !

(Wybiega z izby. Walczak stoi przez chwilę, poczym również wychodzi z izby)

SCENA 8

(Matka i Maryna)

(Po wyjściu ojca, Maryna, która przypatrywała się oślupiała temu co się w izbie dzieje, przypada do matki i obejmuje ją z głośnym szlochem.)

MARYNA

- Mamu ! Mamusiu ! Co jo teraz zrobiem ?

MATKA

(Spokojnie, przytulając córkę do siebie)

- To go tak rada widzisz ?

MARYNA

(*Plącząc, potakuje głową*)

MATKA

- Cicho ze, dziywce, cicho, nie płac. Dej pokój. Jako bedzie, tak bedzie. Jesce ty sie dość napłaces w zyciu, zakiela na swojego trefis. A i pote, przy nim, choćby był ze złota, tyz ci sie chustecka do oców przydo. A moze i nie jedna. Cicho, dziecko, cicho.

KURTYNA

KONIEC AKTU PIERWSZEGO

AKT II

SCENA 1

(Ociec, matka, Maryna, Symek, Kuba, Hela, Hanka, Stasia, Zosia i trzech chłopów)

(Ta sama izba co w akcie pierwszym. Przed podniesieniem kurtyny słychać za nią rozmowy. Po odsłonięciu sceny widać siedzących za stołem, którzy kończą śniadanie. Walczak też siedzi przy stole, chociaż nie je. Walczakowa koło kuchni, Maryna pełni rolę gaździny - zachęca do jedzenia. Jedzący wymieniają między sobą krótkie zdania - uwagi. Symek, najstarszy z przybyłych, odkłada łyżkę i wstaje.)

SYMEK

- No, pojedlimy godnie, Bóg zapłać gaździnie i gazdowi, bieremy się za robotę.

OCIEC

- Przecie jesce nie późno, choć zakurzcie, bo przy słomie kurzyć się nie do.

SYMEK

- Ze dyć, jo nie kurzem.

OCIEC

- Prowda. Het jek zabocył. No, ale jak radzicie, ze cas, to hebojmy.

(Wszyscy wstają od stołu, dziękując gaździnie)

MATKA

- A jakby sie komu fciało pić, to na stole będzie herbata w borni.

Jo ta ku wom wnet dónдем, ino nastawiem obiod.

KUBA

(Który wychodzi ostatni, odwraca głowę)

- Jest nos przecie dość.

MATKA

- Przy młócyniu kozde rynce sie przydadzom.

(Kuba wychodzi)

SCENA 2

(Matka i Maryna)

(Maryna sprząta ze stołu, odnosząc naczynia na ławę koło pieca. Matka przygotowuje bornię z herbatą i stawia ją na stole. W tym czasie słychać z za sceny rozpoczęcie młócenia.)

UWAGA :

Przez cały drugi akt słyhać z za sceny odgłosy młocki, które trzeba koniecznie nagrąć uprzednio na taśmę magnetofonową. Szum młocarni (może być inna maszyna) głosy ludzi, pokrzykiwania na konie i t.p. W czasie przedstawienia magnetofon obsługuje przyuczona osoba, regulując głośność tak, żeby nie zagłuszać rozmów na scenie, przyciszać kiedy trzeba i nagłaśniać, gdy ktoś np. otwiera drzwi.

MATKA

- Słuchoj ze, Maryś. Jo póde teraz ku ludziom a ty bier sie za grule .
Naskrobać trza godnie, coby wystarczyło i do polywki i do kapusty. A pote idź do kómory i przyryktuj stuke na polywke. Trza tyak pociońć, coby lo kozdego był kwółek a jesse dwa- trzy ponadto. I pote to syćko wstow do tego duzego gorka. Zreśtom, co ci bede opowiadała, sama wiys co trza zrobić.

MARYNA

- Nie bójcie sie ! Zrobiem jako goidocie, choćbyk i jo wolala ku ludziom iść a nie w gorkak miysać.

MATKA

- Pódzies i ty, ino zrób co jek ci pedziała.

(Matka wychodzi, Maryna również idzie do sieni, skąd przynosi koszyk z grulami, wiaderko z wodą i garnek. Siada przy piecu i zaczyna grule obierać.)

SCENA 3

(Maryna i Zośka)

(Drzwi się otwierają i wbiega Zośka. Kieruje się ku wiszącemu na ścianie wieszakowi na ubrania)

ZOŚKA

- Zabocylać w kabocie odziywacke na głowe a tam kurzu do frasa.

(Sięga do wiszącego ubrania i wyciąga chustkę na głowę.

Odziewając ją, podchodzi do Maryny.

Cosik ci fciała pedzieć, Maryś.

MARYNA

(Podnosząc głowę)

- Ze, co ?

ZOŚKA

- Jaśka-k z Uplazu spotkała, jak jek do was sła. Fce sie z tobom kóniecznie widzieć. Pedzioł, ze bedzie cekół u wasego spółnika. Cobyś ino na dróge wysła, to cie uwidzi i wykocy ku tobie.

MARYNA

(Stanowczo)

- On sie mnie nie doceko !

ZOŚKA

- Cemu ? Zreśtom nie moja rzec, odkozół, to jek ci pedziała.

(Wychodzi z izby a Maryna kontynuuje robotę.)

SCENA 4

(Matka i Maryna)

MATKA

(Wchodząc, do Maryny)

- Śmiejom sie ludzie, ze cie chroniem przed robotom. Idze ku nim choć na kwilke, pote zaś jo póde. Doskrobiem grule, a zaś mnie pote przy kuchni przeryncys.

(Maryna wychodzi, matka siada na jej miejsce i dalej obiera grule.)

SCENA 5

(Matka i Młynorka)

(Drzwi się otwierają, do izby wchodzi Młynorka, kobieta około czterdziestoletnia)

MŁYNORKA

- Niek bedzie pokwolony !

MATKA

(Podnosząc głowę)

- Na wieki wieków.

MŁYNORKA

- Zdrowście ta ?

MATKA

- Kwała Bogu, jakosi sie trzymiem. Siednijciez.

MŁYNORKA

(Siadając)

- Wybrałak sie do sklepu i namyślałak po dródze do wos sie obrócić. Mój Kuba przysel ?

MATKA

- Ba jako, przysel. Młóci z innymi.

MLYNORKA

- Duzo macie tego młócyńio ?

MATKA

- Dość godnie, ale jak dobrze pódzie, to do zmroku skóńcymy.

(Z uśmieszkiem)

A wy, co sie o tego waszego Kube tak boicie? Ze moze ka indziej poseł?

MLYNORKA

- E ! Cobyk sie miała boć! Tak jek sie ino spytała. A po prowdzie, to jest o cym myśleć, bo na wiesne Kuba idzie ku wojsku.

MATKA

- Nie piyrsy to ón i nie ostatni. O co sie boicie ? Ze dyć parobek, co wojska nie odsłużył, to sie nawet do zyniacki ni mo co brać.

MLYNORKA

- To prawda, ale przecie wyicie jaki ón jest, tyn mój Kubaś. Do reśty, mom go ino jednego.

MATKA

- Wiym, Jakoz byk ni miała wiedzieć. Ino mi sie tak widzi, przeboccie, zeście go na śmych ludziom takim Kubusiem zrobiyla. A parobek ón przecie jak sie patrzy!

MLYNORKA

- Jo źle lo niego nie fcem! A ludzie, jak to ludzie, óni nawet i ksiyndzu nie przepuscom.

MATKA

- A Kuba ? Tyz sie wojska boi ?

MLYNORKA

- E, niy. Ale wyicie, jaki ón jest. Jak se koledzy chycom śniego śpasować, to sie nie obroni i mogom nim pomiatać.

MATKA

- O to sie nie bójcie, ón se do rady i przy wojsku. Widziałak go jako tu u nos zatońcył. Nopiyrwyj stoł przy dźwiryzak i ani be, ani me, a pote jak zakrzesoł, to syćka gymby poozwiryrali i zaroz przestali sie śniego śmioć.

MLYNORKA

- Widzem, ze go radzi widzicie.

MATKA

- A cemu ni miałabyk go rada widzić ? Chłopiec przecie grzeczny.

MLYNORKA

(Wstając)

- Bóg wom zapłóć za dobre słowo ! No, ale na mnie juz cas.
Ostońcie z Panem Bogem!

MATKA

- Boże wos ta prowadź!

(Młynorka wychodzi, matka uśmiecha się do swoich myśli kontynuując pracę.)

SCENA 6

(Matka i ociec)

(Wchodzi Walczak, nalewa sobie herbaty z borni, siada przy stole i pije.)

MATKA

- Jakoz ta idzie młóćynie ?

OCIEC

- Kwała Bogu, dobrze. Ludzie wiedzom co trza robić. Kozdy swojego pilnuje.

MATKA

- Skóńcymy dziś ?

OCIEC

- Ze dyć, jak sie co nie popśni, to cemu niy ?

MATKA

- A jakoz tam Kuba, bo tu sie Młynorka obróciła. Jakieby sie o niego boła.

OCIEC

- Widziołek jom na dródze. A Kuba ? Odbiyro słome od młóćarni.

MATKA

- Nie dokucajom mu ta ?

OCIEC

- Troche ino z pocontku.. Przyruczyła go ftorosi ozwionzanym snopkem, ale pote dali mu pokój. A Młynorka z cym przysła ?

MATKA

- Po prowadzie, to jek nie wyrozumiała. Zagodała niby o Kubie, cy przysel, pote pedziała, ze na wiesne Kuba idzie ku wojsku i telo.

OCIEC

- Cosi mi sie widzi, ze jom to Kubowe tońcynie z Marynom rusyło, no i przyleciała ci pedzieć, cobys se co nie pomyślała, bo przed Kubom wojsko.

MATKA

- A co by jo se miała myśleć? Maryna worce lepszego jak Kuba.

OCIEC

(Z uśmieszkiem)

- Choćby takiego jak Jasiek z Upłazu.

MATKA

- O nim mi ani nie wspominoj! Dość mi dopiók !

OCIEC

(Z uśmiechem, wstaje z krzesła)

- Ze dyć, jo sie ino tak śmiejem.

(Idzie w kierunku drzwi)

MATKA

- Poślij mi tu Maryne! Jo zaś póde ku ludziom a óna niek sie zojmie obiadem.

(Walczak wychodzi, Walczakowa siedzi przez chwilę bez ruchu o czymś myśląc. Potem wstaje, płócze ziemniaki i stawia je w garnku na piecu. Znów zatrzymuje się, widać że nad czymś myśli.)

SCENA 7

(Matka i Maryna)

MARYNA

(Wchodzi, widać że zła.)

- Coście mnie wołali ! Ludzie sie ino śmiejom !

MATKA

- Niek sie śmiejom, jako fcom, a jo gaździno, to mi pasuje być z ludźmi przy robocie! Bedzies na swoim, to se bedzies robiyla tak, jak tobie bedzie pasowało. Grule naskrobane, teraz trza zrobić z miysem. Kapusta zewrzała, teraz jyj pilnuj, bo wykipi.

(Matka wychodzi, Maryna z widoczną złością przestawia garnki na piecu, potem bierze duży nóż i garnek, poczym wychodzi do komory zostawiając uchylone drzwi.)

SCENA 8

(Do izby wbiegają Hanka i Stasia. Podchodzą do stołu, nalewają sobie herbaty i powoli piją.)

HANKA

(Rozglądając się)

- Coz to ? Nikogo ni ma w dóma ?

STASIA

- Walcocka przy młócyniu a Maryna musiała kajsi pójść. Moze do sopy.

HANKA

(Z uśmiechem)

- Słysałaś juz o Jašku?

STASIA

- O ftorym ?

HANKA

- Ze dyć, o tym z Uplazu.

STASIA

- Nic jek nie słysała. A co zaś przecie wymajstrowoł ?

HANKA

- Nie wiys ? Ponó dziś w nocy w gaciak od Galarki uciekoł.

STASIA

(Z zaciekawieniem)

- Od Wikty !? Nie godoj !

HANKA

- Na mój dusiu ! Tak ludzie godajom. Wikta śpi jesce w biołyj izbie, choć ta juz teraz chłodnawo a starzy w cornyj. Galar sie w nocy obudził, bo ponó pies strasnie scekoł, no i wylož sie przypatrzeć, czemu tyn pies tak sceko. Jak był w siyni, to usłysoł, że w biołyj izbie przy Wikcie ftosi jest i śniołm urodzo. Mój Galar do dźwirzy a óne zaparte. Chyciyl do dźwirzy bić, - Wikta otwórz - wrzesceć, nareście wylecioł do pola a tu Jasiek z Uplazu bez okno wyskakuje i z ubranie w gorzci w uciekaca.

STASIA

- Jezus , Maryjo, ale bol ! A fto to widzioł ?

HANKA

- Parobcy sie akurat z muzyki wracali i syćko widzieli, bo noc była jasno. Miesioncek świyciyl. Pytajom sie Galara kogo to przecie góni a tyn ze złości syćko im wywrzescoł i o psie i o zawartyk dźwirzrak i o Jašku.

STASIA

(Kręcąc głową)

- No, to zaś bedzie miała wieś o cym bez pore dni godać.

HANKA

(Z uśmiechem)

-A Wikta, to pewnie teraz bez tydziyn na rzyci nie siednie. Musioł jyj tam Galar, dobrze tom safarnie wymaćcić, bo był zły co cud !

STASIA

- Hej, Boze, Boze! Co sie to nie wyrobio! Chebojmy do roboty.

(Wychodzą)

Kiedy za dziewczętami zamykają się drzwi, z komory wybiega Maryna, staje na środku izby, ale nie widząc nikogo, wraca do komory, skąd dolatują odgłosy mocnego rąbania.)

SCENA 9
(Maryna i Zośka)

(Do izby wbiega Zośka. Rozgląda się dookoła)

ZOŚKA

- Ni ma tu nikogo ? Maryś, kany ześ ?

(Z komory wychodzi Maryna, z garnkiem w jednej i z nożem w drugiej ręce.)

Maryś, słuchoj-ze ! Widziałak sie z Jaśkiem i pedziałak mu, coby na cie nie cekol. Ón na to, ze jak ty nie wyńdzies, to óm som tu przydzie, bo musi z tobom przegodać.

MARYNA

(Z wściekłością, poprostu krzyczy)

- Niek tyn dziywkorz tu przydzie, to mu tyn nóz w krztoń wrazem !

ZOŚKA

(Cofa się z przestrachem)

- Jezus, Mario! Maryś ! Ze coz ci sie stało ?

MARYNA

(Wciąż krzycząc)

- Idź w pierany jasne ! A jak go uwidzis, to mu powiydz, ze jo nie Wikta!

ZOŚKA

- Jako Wikta ?

MARYNA

- Ón juz bedzie wiedziol, jako! I niek mi sie na ocy nie pokazuje, bo bedzie niesycńście!

ZOŚKA

(Pojednawczo)

- Jako fces. Zreśtom, co mi do wasyk spraw.

(Zośka odwraca się i wychodzi. Maryna siada na krześle i cicho płacze chowając twarz w dłoniach. Słyszając kroki w sieni, wstaje i szybko chowa się w komorze. Do izby wchodzą Walczak i Młynarz)

SCENA 10
(Walczak i Młynarz)

OCIEC

- Ze dyć mi tego kluca nie było tak pilno. Mogliście go jesce mieć.

MŁYNORZ

- Naloz sie mój a wom tu przy młócyiniu moze być przydatny.

OCIEC

- Lepiyj, coby niy, bo jak tak dalej pódzie, jak dotela, to ku wieczorowi skóńcymy.

MŁYNORZ

- Nieżle byłoby za jednym dniem skńczyć. Ale po prowadzie to jo nie ino skronu tego kluka ku wom przysel. Fcem swami przegodać jak chłop z chłopem.

OCIEC

(Z niepokojem)

- Ze, cos sie stało ?

MŁYNORZ

- Nic sie nie stało, ino uwazujem, ze dobrze by było, cobyście mi doradziły w jednyj sprawie. Idzie o mojego Kube.

OCIEC

- Namiysoł co ka?

MŁYNORZ

(Z pobłażliwością)

- E, ón by wom ta namiysoł. Ino od tego wcorańszego z wasom Marynom tońcynio, zmiyniły sie nie do poznanio. To tak, jakieby do tela chodziły przygiynty a teraz sie wyprościły.

OCIEC

- To i kwała Bogu i ni ma o cym myśleć.

MŁYNORZ

- Jo wiyam. Ino tak se uwazujem, ze sie to stało za wasyj Maryny rynkom.

OCIEC

- Nie godojcie ! A coż Maryna moze mieć do tego ?

MŁYNORZ

- Mo ! Jo wiyam, ze mo !

OCIEC

- Ze wte wysła śnim zatończyć ? No, wysła, bo zodno nie fciała, ino sie śniego śmioły.

MŁYNORZ

- Tótó wyj tótó ! Wysła, Kuba zatończył i to zatończył piyrsy roz przy ludziak. Do tela, to zawse stoł w koncie, na weselu, cy ka inni tończyli.

OCIEC

- Tak uwazujecie ? No, wiyecie, to moze i cosi w tym być.

(Śmieje się szeroko)

Ze dyć godajom, ze ka ciert ni moze, to babe pośle !

MŁYNORZ

(W zamyślentu)

- Bo to jest, wiyecie, casem tak : myśli se cłek - nie dom rady i cofie sie, kie trza iść do przodka. Nie ino z cłkiem tak, ale nie przymiyrazajncy, casem i z kóniem. Na kónia trza bica a na cłeka, coby go fto choć w rzyć kopnon. Wte sie rusy i wte do rady. Na chłopą, nolepso baba. Óna jak je mondro, to bedzie wiedziała jak chłopą rusyc, kie zacyno cukować.

OCIEC

- Mondrze godocie, ale co do tego mo moja Maryna ?

MŁYNORZ

- Powioym wom, jako jest. Jo sie juz nie roz fciol zatropić myślami, jako to z moim Kubom bedzie. Jaki ón jest a moze jaki do wcora był, to syćka wiedzom. Wojsko odsluzy, trza sie mu bedzie zynić. Pytom Pytom sie wos - z kim ?

OCIEC

(Śmiejąc się)

- Ze dyć dziywek we wsi dość.

MŁYNORZ

- Tyz prowda. Tego toworu nie brakuje. Jo sie juz kozdyj, z tyj i z tamtyj strony przypatrzył. Ale takiyj drugiyj, jak wasa Maryna, nika ni ma.

OCIEC

- Opowiadocie byle co ! Jako ni ma?

MŁYNORZ

- Jo wiyw, co godom. Dejez mi Panie Boze takom synowom !

OCIEC

- Toście z tym ku mnie przyšli ?

MŁYNORZ

- Z tym. Pogodać, jak chłop z chłopem. Co wy o tym myślicie ?

OCIEC

- Co jo myślę ? Lepiyy powiydzcie co wasa o tym myśli.

MŁYNORZ

- Cierci wiedzom, co óna myśli ! Ale u mnie w chałupie, to jesce jo gazda.

OCIEC

- No, dobrze. Ale przecie na takiyj gazdówce, jak wasa i do tego jesce młyn, to jo juz nie wiyw, cyby sie dziywece nie zarobiyło na śmierć. Do reszty, tu kiejsi pedziała mojj, jak sie zgodaly cosi o Kubie, ze u wasyj kucharkom nie bedzie.

MŁYNORZ

- Młyn ! Młyn ! Kieloz tu jesce tego młyna? Przecie godajom, ze syćkie młyny majom iść na państwowe. Po prowdzie, nie bardzo w to wierzem, ale djasi wiedzom jako bedzie. A co do gazdówki, to jo nie myślę syćkiego utrzymować, choćby i z Kubom. Toworu my juz nazwłócyli dość i na wiesne chycimy budować lo Kuby. Wydzielem go, jak sie wróci od wojska, i niek som gazduje. Jo go, psiokrew, spod mamusinyj zopaski wywlekem !

OCIEC

- A co wasa na to ?

MŁYNORZ

- Na budowę ? Nic nie godo, ba nawet rada, bo nasza chałupa przecie jescze po dziadkak. Ale o tym, co sie tycy Kuby, to wom piyrsemu godom.

OCIEC

(Kręci z powątpiewaniem głową)

- Coz jo wom mom pedzieć? Jako bedzie, to bedzie, ale ostatnie słowo bedzie miała Maryna. My jyj musem wydawali nie bedziemy.

MŁYNARZ

- Ze dyć jo wiym, bo wos i wasom znam.

OCIEC

- Ino, jak my se juz telo pedzieli, to wom jescze powiyym, co jek sie od mojjj dowiedziol - Marynie nie was Kuba w głowie, ba Jasiek z Uplazu. Ale coz? Jaki jest Jasiek, to wy wyicie i kozdy wy. Od takiego zyińcia, to broń mnie Panie Boze! Co z tego, ze je piykny i zgrabny, kie matura do nicego.

MŁYNORZ

- Słysołek i jo o Jašku. Dziś w nocy zaś sie posroł przed ludźmi na rzodko. Słyseliście juz ? Pono go Galary w nocy koło chałupy góniyli. Na śmiych ludziom i na obraze boskom!

OCIEC

- Jest takie parobki , co za spodnicom na trzeciom wieś poleci.

MŁYNORZ

- A jest ! Ale cy to worce ? I jescze mieć za hónor, coby kozdyj pod pierzyne wlyżól!

OCIEC

(Śmiejąc się)

- Nie gorscie sie tak, bo my przecie tyz kiejsi parobcyli.

MŁYNORZ

(Też z uśmiechem)

- No, ale moze przecie nie tak.

OCIEC

- Ino, ze dziywkom widzom sie takie Jaški, a nie tacy, jak choćby was Kuba. Bo cłek telo ino wy o drugim cłeku co widno po wyrchu. Dopiyro trza casu, cobyś mu zajrzoł do nuka. Na to nie wystarcy jedna noc a nawet i trzy noce. Ale do tego, coście godali - Kuba idzie, jak slysimy, ku wojsku na wiesne. To jako? Myślicie go zynić przed wojskem ?

MŁYNORZ

- Ale ! Kany ta !? Ku wojsku trza iść parobkem, cobyś ino som sie mioł na głowie a nie babe i do tego moze i dzieci.

OCIEC

- Dobrze godocie !

MLYNORZ

- Ale kieby sie, na tyn przykład, Kuba z Marynom dogodali, to mogliby my zrobić zmwiny. To jesce nie ślub, ale zawse cosi. Niek by pote bez tote dwa roki, mieli cas ozwożyć - tak, abo tak.

OCIEC

(Ze śmiechem)

- Kieby sie dogodali ... Jo temu nie prociwny. Ale za hadukata sie do nik nie pisem.

(Słysząc kroki w sieni)

SCENA 11

(Ociec, matka, Młynarz)

(Wchodzi Walczakowa, staje w progu, rozgląda sie wokoło)

MATKA

- Wyście sami? A ka Maryna?

OCIEC

- Jak my tu przyšli, to jyj nie było.

MATKA

Ze, ka sie, przecie, podziała? Przy masinie tyz jyj ni ma.

(Podchodzi do pieca, zagląda do garnków, coś dolewa.)

MLYNORZ

(Wstając)

- Zasedziołek sie, cas na mnie, robota ceko. A i wy, przecie, mocie robote na głowie.

OCIEC

- E, biydy ni ma. Ludzi jest do roboty dość.

(Ociec z Młynarzem kierują się do drzwi i wychodzą.)

SCENA 12

(Matka i Maryna)

(Z komory wychodzi Maryna. Twarz ma zaciętą, ukradkiem wyciera oczy, widać, że płakała.)

MATKA

- A tyś ka była?

MARYNA

(Nie patrząc na matkę.)

- W komórce.

MATKA

- A miyso ka ?

MARYNA

(Nadal patrząc w bok)

- W gorku na ławie.

MATKA

(Przypatrując się uważnie Marynie.)

- A tobie co sie stało ? Cemu płaczes ?

MARYNA

- Nie płacem.

MATKA

- Ale widzem, żeś płakała. Co sie stało ? Cy ociec ci co pedziol ?

MARYNA

- Ociec z Młynorzem urodzoł, jo była w kómorze.

MATKA

- To moze o tobie co godali, ze płaczes ?

MARYNA

(Ze zniecierpliwieniem)

- Nic o mnie nie godali a do reśty, dalibycie mi spokój! Mom swoje sprawy !

MATKA

(Ze złością)

- No, jak mos, to miyj ! Jo sie wracom ku ludziom a ty wstow miyso i pilnuj, coby sie syćko warzyło.

MARYNA

- Wiym, co mom robić! Nie musicie mi fórt godać!

(Matka wzrusza ramionami, zawiązuje chustkę na głowie i wychodzi z izby.)

SCENA 13

(Maryna i Jasiek)

(Maryna, po wyjściu matki, wykonuje przy kuchni odpowiednie czynności. W dalszym ciągu widać na jej twarzy zdenerwowanie - o czyms intensywnie myśli. Drzwi się otwierają, wchodzi Jasiek z Uplazu. Stojąc jeszcze w drzwiach, rozgląda się po izbie, sprawdzając, czy Maryna jest sama. Maryna usłyszała, że ktoś wszedł, ale myśląc, że to matka wóciła, nie odwraca się od pieca, dalej wykonując zaczętą pracę.)

JASIEK

- Witoj, Maryś !

MARYNA

(Odwraca się gwałtownie, garnek, który trzymała, wypada jej z rąk na podłogę. Na twarzy zaskoczenie a potem złość. Patrzy na Jaśka, nie wiedząc co robić.)

JASIEK

(Zbliża się do Maryny, podnosi garnek z podłogi i uśmiechając się chce go podać Marynie.)

MARYNA

(Energicznym krokiem podchodzi do drzwi i wskazuje na nie)

- Bier się tu stela !!

JASIEK

Kładzie garnek na piec i z uśmiechem podchodzi do Maryny. Staje obok niej i usiłuje ją objąć.)

- Teloś zło na mnie, Maryś, ze jek twojyj mamie trosecke przygodol?

MARYNA

Odsuwa się od Jaśka, ten jednak chwytą ją za ręce i przyciąga do siebie. Maryna wyrwa ręce z uścisku, wtedy Jasiek obejmuje ją ramionami. Dziewczyna, opierając ręce o pierś Jaśka, odpycha go od siebie. Zduszonym głosem mówi :)

- Puść !!!

JASIEK

(Uśmiechając się)

- Jak mi dos gymbusie.

MARYNA

(Ciagle szamocąc się z Jaśkiem)

- Juz ci w nocy Wikta dała! Puść!!

JASIEK

(Zaskoczony, gwałtownie puszcza Marynę z objęcia)

- Jako Wikta !?

MARYNA

(Oswobodzona, odchodzi od Jaśka, staje przy piecu i przestawia, ze złością garnki.

- Ze dyć twoja frejyrka, Galarka. Ale ci , pewnie, było mało, bo cie stary Galar przegnoł, toś przysel ku mnie na poprawiny.

JASIEK

(Zaskoczony)

- To juz wiys ? Fto ci pedzioł ?

MARYNA

- Fto pedzioł, to pedzioł ! Cało wieś sie śmieje i mo z cego !

JASIEK

(Ze złością)

- Niek mi syćka wylizom rzyć! Jo sie do nik nie miysom, to i im wara ode mnie!
A ku Wikcie jek poseł, jak jek na cie doremnie, przy sopie, sie wycekoł !

MARYNA

(Usiłując mówić spokojnym głosem, choć słysząc, że złość ją rozpira)

- Słuchoj ze , Jasiek ! Jo ci juz roz godała, ze na twój gwizd nie polecem za tobom jak psiontko.

JASIEK

(Zbliżając się do Maryny)

- To mnie juz nie rada widzisz ? Nie bocys, coś mi godała ?

MARYNA

(Dalej niby spokojnie)

- Co jek ci godała, to bocem . Syćko bocem ! I to bocem, ze jek ci pedziała - dej pokój frejyrkom, kie ku mnie chodzisz ! Abo jo, abo óne ! Jo za uciyrke po twoik frejyrkak nie bede .

JASIEK

(Wybuchając śmiechem)

- Po jakik frejyrkak ? Kielo ik mom ?

MARYNA

- Kielo mos, to ty wiys ! Jo ci ik rachowała nie bede! Ale mnie dej pokój ! I idź, bo jesce cie tu fto zastanie!

JASIEK

- No, to niek i zastanie ! Niek syćka przydom ! Kozdemu powkrym, ze cie rod widze i ze bedzies mojom!

MARYNA

(Z szyderstwem w głosie)

- Cy ci sie, chłopce, casem w głowie nie przewróciło? Coz ty se myślis ? Ześ nojśwarnijysy we wsi, ześ nojgłośnijysy w karcmie, ześ piyrsy do bitki, to jo se mom z tobom na całe zycie wynzeł zawionzać! ? Musiałabyk het zgłupieć !

JASIEK

(Podchodzi blisko Maryny)

- Teloś zło o tom głupiom Wikte ? Dejze se śniom spokój a mnie dej gymbusi na zgode.

(Obejmuje nagle Marynę, usiłując ją pocałować. Maryna wykręca głowę, odpycha Jaśka rękami, chcąc się wyrwać z uścisku. Wtem przez drzwi wchodzi do izby Kuba. Zobaczył, co się dzieje, ale udając, że nie widzi, podchodzi do stołu aby sobie nalać herbaty do garnuszka.)

SCENA 14

(Maryna, Jasiek i Kuba)

JASIEK

(Słyszac, że ktoś wszedł, obejrzał się do tyłu, w tym momencie Maryna wyrwywa się mu z rąk. Jasiek zwraca się do Kuby)

- Co tu fces, sietnioku !?

KUBA

(Jakby nie słyszał pytania Jaśka, spokojnie nalał sobie herbatę i pije. Bornie odkłada na krzesło przy stole)

JASIEK

(Podchodzi do Kuby)

- Pytom ci sie - co tu fces !?

KUBA

(Przerywa picie i spokojnie zwraca się do Jaśka)

- Co godos, Jasiu ?

JASIEK

(Z wściekłością doskakuje do Kuby, chwytą go za ramię, usiłując go popchnąć w stronę drzwi)

- Jo ci sie, sietnioku, spytom, co jo godom ! W pole!!

KUBA

(Zdecydowanym ruchem zdejmuję rękę Jaśka ze swojego ramienia, zciąga ją w dół i przytrzymuje przy nodze. Jasiek usiłuje rękę wyrwać, ale Kuba trzyma mocno.)

- Deje spokój, Jasiu.. Rynke se pobrudzis, bo jek okurzymy przy młócyniu. I nie siep sie, jak wes na grzebiyniu, boś w cudzyj chałupie.

JASIEK

(Wyrwał rękę z uścisku Kuby i odskoczył od niego.)

- Kruca fuks !!!

(Podbiega do krzesła i podnosi je na Kubę)

- Tu cie, dziadu, zatłuke !!!

MARYNA

(Doskakuje z tyłu do Jaśka, chwytą za krzesło i wyrwywa je Jaśkowi)

- Rozumesz stracił !? Tuś sie przyszeł bić !? Juz cie tu ni ma ! Na całom wieś wstydu nom fces narobić !? (Zaczyna głośno płakać)

KUBA

(Dalej spokojnym głosem)

- Nie płac, Maryś. On ani jednyj twojyj śwyrcki nie worce.

JASIEK

(Zdumiony odezwaniem się Kuby, ale jeszcze bardziej nimi rozwścieczony, doskakuje do Kuby, chwytą go za ubranie pod szyją i usiłuje go wyciągnąć na środek izby. Kuba chwcił się stołu i ciągnie go za sobą.)

- Jo ci pokozem, mamlocu, co jo worcem! Ślag cie tu trefi !!

KUBA

(Twardo trzymając się stołu mówi zduszonym głosem)

- Dej pokój, Jasiu i puść mnie ! Tobie się zdaje , że nad cie nima mocniejszygo, ale ty nie wiysz co ja walcem w rynek.

(Jednym ruchem chwytając Jasiu za rękę, odrywa go od siebie, odpychając go mocno na środek izby.)

- Spotkamy się, Jasiu, kany indyjskiej, nie w cudzej chałupie !

JASIEK

(W bezsilnej wściekłości)

- Spotkamy się, Kubuś, spotkamy, i to już nie długo !

(Wybiega z izby)

S C E N A 15

(Maryna i Kuba)

MARYNA

(Siedzi na ławie, twarz w dłoniach, głośno płacze.)

KUBA

(Podchodzi do Maryny)

- Już poszedł, Maryś, nie płacz, już poszedł.

MARYNA

(Podnosi zapłakaną twarz i patrzy na Kubę)

- Złynkował się, że cię zabije.

KUBA

(Spokojnie, z uśmiechem.)

- Jo widział, Maryś, ku czemu się mo i ón by mnie był nie ucion. Jo zaś nie taki sietniok, jako ón myśli. Ale żeś mnie fciała obronić, to Bóg ci zapłóć. Ino już nie płacz.

MARYNA

(Ocierając oczy zapaską)

- Za co mnie tak Bóg pokoroł ? Het jak oslepiła skrony jego. Trza mi tego było ?

KUBA

- Nie tyś jedna. Wozne, że teraz już inaczej patrzysz na ocy.

(Z zalotnym uśmiechem)

Może teraz i mnie dojrzyś ?

MARYNA

(Z uśmiechem przez łzy)

- Ze dyć ja cię i pierwój widział, ino tyś mnie z daleka omijał.

KUBA

- A mógek to sie przybliżył ?

MARYNA

(Z uśmiechem)

- Pewnie, ześ móg i dalyj bedzies móg, ino bońdz vse taki, jakiś był, kie cie Jasiak za krztoń łapiył.

KUBA

(Z niedowierzaniem)

- Maryś !?

(Robi krok ku Marynie a ta przytula się do niego.)

KURTYNA

KONIEC AKTU DRUGIEGO

A K T III

S C E N A I

(*Matka, ociec, Maryna*)

(*Ta sama izba, co w akcie I i II. Jest wczesny lutowy wieczór. W izbie Walczakowie z córką. Walczak, swoim zwyczajem, siedzi na małym stolku przed piecem i paląc fajkę, podkłada od czasu do czasu kawałek drzewa pod blachy. Maryna siedzi na ławie pod ścianą i robi na drutach. Po odsłonięciu kurtyny przez krótką chwilę panuje cisza, którą przerywa matka.*)

MATKA

(*Zwracając się do Maryny*)

- A tyś ka wcora była ? Śniegu telo naprało a tobie nic, ino kajsi nosi.

MARYNA

(*Nie podnosząc głowy z nad roboty*)

- Przecie zek tatowi pedziała, bo wos nie było. Byłak u Wikty Galorki, wiyłymy różcki.

MATKA

(*Z uśmiechem*)

- No, to sie Wikta jednak wydaje, a to juz różnie ludzie godali . Musiała przecie nalyźć sposób na Jaśka.

OCIEC

- Sposób !? Ze dyć chodzi z Jaśkowym dzieckem. O tym syćka wiedzom.

MATKA

- No, to co, ze chodzi. Mało to takik chodzyło ? Pote ino bynsie rosnom na obraze boskom.

MARYNA

(*Ze złością w głosie*)

- Ale nie Jaśkowe bynsie !

MATKA

- Ftos ta wiy ? Ale ty, widze, fört obstajes za Jaśkem. Jesceś o nim nie zabocyła ?

MARYNA

(*Z opuszczoną głową*)

- Nie było cego zabacować !

MATKA

- No, to i kwała Bogu. (*Po chwili*) A hrube ta weselisko Galary ryktyjom ?

OCIEC

- Przecie ostatniom z chałupy wydajom a Galarom nicego nie hybio, to i wesele bedzie jak sie patrzy.

MATKA

(Niby obojętnie)

- A Jaśka tam wczora nie było ?

OCIEC

(Ze złością do matki)

- Coś ty sie, psiokrew, do tego Jaśka tak przyparła !? Cy nie wiys, ze na wicie różek młody nie przychodzi !?

MARYNA

(Spokojnie)

- Dejcie, tato, spokój. Jo wiym, o cym mama myśli - cy jo nie skrony Jaśka na tote różcki posła.

MATKA

(Ze złością)

- Wicie jom ! Jako mondrała ! Ty Jaśka nie broń, bo dobrze wiys, co ón worce. Jesce do dziś ludzie nie zabocyli tyj jego bitki z Kubom Młynorcynym! I co wte wyrobił, jak go Kuba z gospody wyrucił. Jednyj cały syby nie ostawił, telo proł skolmi z pola.

OCIEC

(Ze śmiechem)

- No, bo mu Kuba despekt wyrzondził, co raty ! Coby chłopa, takiego jak Jasiek, bez dźwirze , nicym worek plów wyrucić ?

(Kręci z niedowierzaniem głową)

Zreśtom, jak jek o tym usłysł, to mi sie zaroz cosi przybocyło.

MATKA

- Co, przecie ?

OCIEC

- Byłek przed godami we młynie, z jarcem i tamek uwidziół co Kuba naprowde worce. Przecie ón se korzec jarcu z miyjsca na plecy zarucił, jakieby we worku była siecka.

MATKA

(Z niedowierzaniem)

- Nie godoj ! A to ludzie gwarzom, ze mu Młynorka nic robić nie daje.

OCIEC

- Młynorki przy tym nie było. A jo se miarkujem tak - przy Młynorce Kuba, coby do niego nie dziowkała, jest inny, zaś kie matki ni ma, to śniego chłop jak sie patrzy. A ludzie ? Ludzie widzom to, co im pasuje widzieć. Pasowało im w Kubie widzieć ino Kubusia Młynorcynego, to go i takim widzieli. Jo zaś widziół i widze co innego.

MATKA

(Kpiąco)

- A moze juz i swojego ziyńcia w Kubie widzis ?

OCIEC

(Zrywając się ze złością ze stołka, zwraca się do żony)

- Co cie, psiokrew, dziś uzarto - babo !?

MARYNA

(Spokojnie)

- Dejcie pokój, tato.

(Ojciec siada znów na stołek. W izbie zapada na chwilę milczenie, ale w sieni słychać przytupywanie - ktoś otrzepuje śnieg z obuwia.)

SCENA 2

(Matka, ojciec, Maryna i Zośka)

(Do izby wchodzi Zośka. Widać, że biegła, bo jest zaczerwieniona i szybko oddycha. Staje przy drzwiach i rozgląda się zdziwiona po izbie. Walczakowie i Maryna patrzą na nią wyczekująco.)

ZOŚKA

(Zdziwiona i zaskoczona)

- Coz to ? Wyście nie przyryktowani ?

MATKA

(Z zaciekawieniem)

- Ze przecie, ku czemu ?

ZOŚKA

- Stary Lach z Kubom Młynorcynym idom do was na nomówny !

MATKA

(Przeżona)

- Jezusie swinty ! Tu idom !?

OCIEC

(Odwrócony na stołku - do Zośki)

- A ty, dziwce, skond wiys ?

ZOŚKA

(Mówi szybko)

- Akurat jek była we młynie, odnosiłak Młynorce wełne, kie oni sie wybiyrali. Wełne jek oddała i za nimi w pole. Widziałak, jak sie obróciyli do gospody, pewnie po gorzołke. No to jo w dyreki do was, coby wom pedzieć, ze juz idom. A wyście sie, widzem, nicego nie spodziywali !

MATKA

(Ze złością do Maryny)

A tyś nie wiedziała, co Kuba zamyśło ?

OCIEC

(Wstając ze stolka)

- Ze dyć musiał ci co pedzieć !.

MARYNA

(Z opuszczoną głową)

- Przecie był u nos, po pastyrce, na podłazak.

MATKA

- Być, był ! Ale, ze sie dziś do nos wybiyro, to ci nie godoł ? Nie pytoł sie, cy moze przyńść, cy go bedzies fciała ? *(Maryna nie odpowiada, siedzi z opuszczoną głową)* -No, godoj ze co, przecie !

MARYNA

(Podnosi głowę, ze złością.)

- A co jek wom miała godać? Cobyście mi pote zaś dokucali, jak piyrwyj Jaśkem ?

OCIEC

(Stanowczo)

- Baby, dość ! Ludzie dlo nos idom ! Biercie sie w kómore, trza sie co-nieco ogarnońć. Wyście baby ! Jo nie musem.

(Matka i Maryna wychodzą do komory, Walczak siada na ławie, kręci głową z niedowierzaniem, widać, że przejęty wiadomością.)

- Siadojze, Zosiu !

ZOŚKA

- Nie bede siadała, bo widzem, ze i na mnie cas sie przebrać. *(Śmieje się)*

OCIEC

(Ze zdziwieniem)

- Do tobie tyz sie fto wybiyro na nomówiny ?

ZOŚKA

(Dalej z uśmiechem)

- Jo mom jesce cas. Ale jak jek była we młynie, tok sie dowiedziała, jako sie młynorze na dzisiyjsy wiecór przyryktowali. Posłali za Lachem i Kubom młynorcyka, coby z zo okna do was patrzył, jako sprawy pódom. Jak Maryna do Kubu przepije, to ón zaroz do znać do młyna i do gospody, ka som jyz muzykanty i parobki z dziywkami. Majom sie pote syćka do was zgichnońć.

OCIEC

(Kręci z niedowierzaniem głową)

- No, patrzojcie ! Nieźle to namyśleli. Ale, jak sie Maryna nie zgodzi ?

ZOŚKA

- Cemu by sie miała nie zgodzić ? Ze dyć óni sie juz z Kubom, dość długo prowadzajom. Musieli sie, przecie, dogodać.

OCIEC

(Ze śmiechem)

- To tako sprawa ! A my przecie nic nie wiedzieli !

(Matka i Maryna wracają do izby, przebrane w lepsze ubrania, choć nie gorsety)

ZOŚKA

- To jo juz polecem !

(Idzie ku drzwiom, ale zatrzymuje się i z uśmiechem odwraca się

do Maryny.)

- To jako bedzie, Marys ? Mom sie i jo przebiyrac?

MARYNA

(Nie patrząc na Zośkę, z uśmiechem)

- Jak mos cas, to przydź .

ZOŚKA

(Śmiejąc się)

- Napewno przyde, bo wiem, ze bedzie ku cemu.

(Wybiega z izby)

SCENA 3

(Matka, Ociec, Maryna)

MATKA

(Z wyrzutem)

- Nigdy jek sie tego, po tobie dziwyce, nie spodzywała !

OCIEC

- Dej pokój, matka ! Nie cas teraz na to !

(Wszyscy odwracają się do drzwi, za którymi słyca kroki i przytupywania)

- Idom ! (Ociec wstaje z ławki, Maryna wbiega do komory)

SCENA 4

(Walczakowie, Maryna, Lach i Kuba)

(Do izby wchodzi Lach z Kubą. Lach to chłop po 50-tce, ubrany w czarną cuche, przepasaną pasem. Kuba w serdaku ubranym na kabot, w spodniach góralskich i kierpcach)

LACH

(Uroczyście)

- Niek bedzie pokwolony Jezus Krystus ! Pokój temu dómowi !

MATKA i OCIEC

- Na wieki wieków, Amen. Witajcie u nos !

LACH

- Oztomyły gazdo i wy przy nim gaździno! Takie to już jest na tym świecie urzondzynie, że cłekowi samemu żyć otukno. Tak otukno było już Jadamowi, choć żył w raju i kie sie Bóg Ociec osotoł, namyśłoł mu dać towarzyske zycio. Stworzył mu Jewe i był jyj Jadam rod a óna tyz była Jadamowi rada. I tak bez tote syćkie wieki, kielo ik ta od Jadama i Jewy do tela było, chłop sie garnie ku babie a baba ku chłopu. Bo óni dopiyro razem som jest rodzinom a jesce jak im Pombóg dzieciskami pobłogostawi, wte jest już syćko, jak sie patrzy.

Wybraliśmy sie z Kubom, co go tu syćka znocie, ozpatrzeć sie skrony tego, co jek pedziół, ozpatrzeć sie lo niego za babom. Kuba swoje roki mo i choć jesce wojsko przed nim, fciółby tyn nojtrudnijszy w zyciu wybór mieć za sobom. Ka my nie byli, ftoryj dziedziny my nie obeśli? W jednyj wsi naleźlimy dziywce, nie powiyw, fajne. Ale coz, nie rada jy jarcanyj kluski a Kuba przecie z młynarskiego rodu.

W drugijj dziedzynie było dziywce jesce fajnijsze, kluske jarcanom rada jadła, telo ze od młodości była troche przygłucho. No i jakoz sie z takom w chałupie dogodos, kie za ścianom, od rania do wieczora hucy młyn a óna nie dosłysy. W trzeciujj dziedzynie było jedno dziywce piykne do cudu, ale nom ludzie pedzieli, że mo sielnom ku parobkom mature. Niegze by i miała, bo przecie Kuba parobek jak sie patrzy, ino ftos wiy, cy po ślubie jedyn Kuba by jyj wystarczył. No, i dobrze nie bardzo, widzimy, że przed nami jesce dróga nie mało. Ale spotkalimy nasego probosca. Pedzielimy mu, za cym nos po dziedzinał nosi. A farorz, pokiwoł nad nami głowom i godo: sukocie, głuptoki, wiatru po wyrchak a nie patrzycie pod nogi! Chodźcie po obdolnyk dziedzinał a przecie tu, w naszyj wsi, jest dziywce, co drugijj takiy nika ni ma! Ka? - pytom sie plebana. Ze dyć u Walcoków - ón na to. Nie daleko ! Jakieby mi som Pon Jezus palicem pokozoł ! Naozaist ! Chyboj, Kuba, godom, bieremy sie do Walcoków! No i temu my som tu jest, oztomyyli gazdowie, ojce i matko, kłaniomy sie wom nisko (*klaniają się*) i pytomy wos o jedno słowo: wydalibyście wasom Maryne za Kube ?

OCIEC

(*Również uroczyście*)

- I my wos tu witomy i pytomy piyknie, cobyście snami siedli i po tyj długiuj dródze kapke odpocnyli.

LACH

- Darmo wy nom, ojcowie, siadać za stołem kozecie. Nie siedniemy, pokiel sie snami nie napijecie.

(*Wyciąga z za cuchy flaszkę i kieliszek.*)

OCIEC

- Choć my i ojcowie, ale nie nom piyrsy kielusek wypić. Dzywce momy jedno i do nicego przymusać jyj nie bedziemy. Jyj wóla, bedzie i nasom wóloom.

Matka ! Wołoj Maryne !

MATKA

(Z widocznym ociąganiem podchodzi do drzwi komory)

- Maryś, Tata cie woło!

(Maryna wychodzi z komory, staje obok drzwi, oczy spuszczone.)

OCIEC

(do Maryny)

- Maryś ! przyšli tu ludzie, ftoryk znos i ftoryk i my znomy. Za cym przyšli, wiys, bo dźwirze do kómory zaparte nie były. Pytomy sie tobie- matka i jo - przepijes do Kuby ?

LACH

(W czasie gdy ojciec mówił, nalał z butelki do kieliszka i podszedł do Maryny)

- Wypij, Maryś, na wase - twoje i Kuby - scyńscie.

(Wyciąga do Maryny napelniony kieliszek)

- *(Maryna, jakby jeszcze niezdecydowana, nie sięga odrazu po kieliszek, lecz podnosi wzrok na Kubę, wpatruje się w niego przez chwilę uważnie, poczym bierze kieliszek i przesłaniając oczy ręką, upija trochę z kieliszka. Oddaje kieliszek Lachowi i nagle podbiega do matki, rzucając się jej na szyję. Matka obejmuje ją mocno)*

LACH

- Niek ci Bóg do zdrowie, dzywce, ześ nom nie zrobiyla despektu.

(Kierując kieliszek do Kuby)

- Wypij teraz ty, Kuba.

(Kuba bierze kieliszek, wychyla go prędko, oddaje Lachowi, na twarzy pokazuje mu się uśmiech i zdecydowanym krokiem podchodzi do Walczaka, schyla się - chce pocałować go w rękę.)

OCIEC

(Wrywa rękę z dłoni Kuby i obejmuje go)

- Nie trza, chbłopce, nie trza ! *(Z uśmiechem)* Bedzies miol kogo bośkać, nie mnie !

(Kuba podbiega z kolei do Walczakowej, od której odstepuje Maryna, pochyla się do rąk matki całując je. Ta kładzie rękę na głowie Kuby, przyciskając ją do siebie. Następnie Kuba prostuje się, patrzy na Marynę i z uśmiechem podaje jej rękę. Maryna niezręcznie ujmuje dłoń Kuby i tak trzymając się za ręce odchodzą, szepcząc coś do siebie, na przód sceny.)

OCIEC

- No, moi pokochani, kie sie juz młodzi, starodownym obyczajem, ze sobom dogodali, siednijmyz teraz przy stole, bo jesce nie jedno jest do dogodanio. Matka, Maryna, dejciez co przegryźć, bo gorzołka juz jest.

(Matka z Maryną wychodzą do komory, zaś Walczak, Lach i Kuba siadają za stołem ustawionym z boku na przodzie sceny)

Co ci, Kuba, było tak pilno? Przecie idziesz ku wojsku.

KUBA

(Z uśmiechem)

- Zakiela póde, fciotek to juz mieć za sobom , coby miół fto ku mnie przyjechać na przysiyngę.

(Po chwili zastanowienia, dalej z uśmiechem)

No i coby mnie fto nie ubióg, jak mnie tu nie bedzie.

LACH

Moze to i troche nie po zwyczajui - dziś zmówiny a ślub i wesele za dwa roki, ale jak sie młodzi dziś majom ku sobie i fcom razem żyć, to niegze sie dokónało to, co sie dziś dokónało. Zaś tote dwa roki, niek to bedzie lo nik próba. Wytrzymajom w tym co namyśleli, to im jesce na weselu zatońcem. A jak to, co my dziś zazywiyli, puknie, znaczyć bedzie, ze se nie ozwozyli , w swoik głowak , syćkiego do rešty.

(Z komory wychodzą matka i Maryna niosąc talerze z przekąską, które kładą na stół)

LACH

(Nalewa do kieliszka i podnosząc go czyni gest w kierunku Walczaka)

- W wasę rynce, na scyńście młodyk !

(Wypija i odrazu nalewa, przesuważąc kieliszek do Walczaka)

OCIEC

- Bóg zapłóć !

(Wypija, poczym nalewa do kieliszka i z gestem w kierunku matki)

W twoje rynce, matka !

MATKA

(Wypija, stawia kieliszek na stół i przysuwa się do Kuby)

- Jako se to rachujes, Kuba, jako myślis z Marynom gazdować? We młynie, cy u nos ?

LACH

- Po mojemu, to by było nojlepiyj, kieby se młodzi na swoim gazdowali. Wyście nie starzy, młynorze tyz niy, opiekuństwa wom nie trza bedzie jesce godne roki. A dwie gaździny w jednyj chałupie, choćby i obie były śwyinte, moze być, końdek, przyciasno.

KUBA

- My, z Marynom, tyz tak uwazujemy. Ociec daje mi plac, budulec tyz momy, na wiesne zacnie sie budowa. Pokiela wojsko odsluzem, syćko powinno być gotowe.

OCIEC

- Słysołek i jo cosi o tym i kieby to wysło, byłoby dobrze. (*Odwraca się w kierunku drzwi*) - A coz to ?

(*Z za sceny slychać zbliżające się granie, muzyka gra czarnodunajeckiego marsza.*)

LACH

(*Śmiejąc się*)

- Oho ! Widzem, ze nos tu bedzie, niedługo, wiyncyl ! Kuba ! Przypotrz sie, kogo ta Bóg prowadzi ?!

SCENA 5

(*Walczakowie, Młynarzowie, Lach, Kuba, Maryna, Muzykanci, Hanka, Stasia, Zośka, Hela, tancerze I i II i statyści.*)

(*Kuba, z uśmiechem otwiera drzwi, muzyka brzmi pełnym głosem, do izby wchodzi muzykanci, za nimi Młynarzowie, dziewczęta i chłopcy. Wszyscy wystrojeni. Następuje ogólne powitanie, obejmowanie się, dziewczęta otaczają Marynę, chopcy Kubę, przygadując wesoło klepią go po plecach, muzyka ciągle gra.*)

LACH

(*Czyni gest w stronę muzyki, ta przestaje grać.*)

- No, dość tyj witacki, siednijmyz teraz, ino trza troche sprzynty poprzestawiać.

(*Chłopcy podbiegają i ustawiają sprzęty według wskazówek Lacha. Stół, przy nim krzesła, ustawiają z porzodu sceny po lewej stronie-patrząc od widowni. Kuba z Maryną wynoszą z komory dalsze krzesła i ustawiają je przed łóżkiem dla muzykantów. Chłopcy i dziewczęta siadają na ławach pod ścianami, zaś Walczakowie, Młynarzowie, Lach i Kuba siadają za stołem.*)

LACH

(*wstając z miejsca*)

- Dobro wieść, wartko sie po wsi oznosi. Syćka juz wiyecie, ze sie Kuba z Marynom zmówiyli. Na wesele popytajom nos dopiyro z kieli cos, ale dziś, piyrsy toniec im sie nolezy. Kuba ! Bier sie przed muzyke !

KUBA

(*Podbiega przed muzyką śpiewa:*

Hej! zmiynie, jo se, zmiynie, hej! na koniu rzemiynie,
Hej! dziywcyunki nie zmiynie, hej! bo sie śniom ozynie.(bis)

(Muzyka podejmuje melodię i gra, dziewczęta wyprowadzają na środek Marynę i zrywają się, poczym Maryna tańczy sama z Kubą. Widać na jej twarzy zalotny uśmiech. W czasie tańca rozmowa przy stole jest nadal prowadzona, ale jej nie słysząc. Po tańcu, rozmowa jest znów słyszalna.)

MLYNORKA

- Jako by to miało być, coby baba po ślubie nie przysła siedzieć ku chłopu ?

OCIEC

- Jo nie godom, ze majom siedzieć osobno, ino jedno wiym - nojlepij, jak se młodzi osobno gazdujom, nie przy ojca.

MLYNORKA

(Z przejęciem)

- A mnie, to juz wyrynki zodnyj nie trza ? Ze dyć synowo do tego, coby mnie wyrynała i w chałupie i na polu!

MLYNORZ

(Pojednawczo)

- Cicho ze, matka. Tu nie idzie o to, cobyś z młodyj wyrynki ni miała mieć, ino o to cobyście se do gorków nie zazyrały. Jo juz Kubie pedzioł *(do ojca Maryny)* i wom jek tyz o tym wspomnioł, ze na wiesne zacynom budowe. Zakiela sie Kuba od wojska wróci, chałupa, sopa i co trza, bedom gotowe i po weselu młodzi niek idom na swoje. A trza bedzie pomóc nom abo i Walcokom, to czemu by nos ni mieli podeprzyć? Przecie my ik źle nie wychowali. Zaś Kuba nie roz słysoł co jego babka godała : - Jakom komu kukielecke dos, tako ci sie wróci. My Kubie ani wy Marynie przypolonyk kukielecek nie dawali, toz to rachujem na to, ze nom nase dzieci bedom sie wiedziały wywdziyncyć, kie przydzie na to cas.

(W tym czasie Kuba bierze butelkę i kieliszek i obchodzi siedzących wokół, poczwszy od muzynantów częstując ich, zaś Maryna częstuje kanapkami z talerza. Po chwili wychodzi przed muzykę tancerz pierwszy i śpiewa na melodię krzesanego)

Chodziła se koło pola,
straciła se pół moskola,
a cy moskol, cy nie moskol,
kiedy jyj sie Kuba dostoł (bis)

(
Przyśpiewka wywołuje śmiech i ogólną aprobatę. Tancerz drugi wywodzi na środek Zośkę, zrywają się, poczym Zośka i tancerz pierwszy tańczą. Po zakończeniu tańca rozmowa przy stole jest znów słyszalna.)

- Jo sie Marynie, odrazu po weselu, ze swojyj cyńci podpisem. Wyzyjemy z mojom na babowiznie. bo i siłyty juz nie rosnom a jest ik coroz mniyj.

MATKA

- Coześ taki noremny? Trza to bedzie jesce ozwozyć tak i tak. Po mojemu, tyn snurek pod lasem i kawołek na długij równi, pokiel - dokieli by im wystarczył.

MŁYNORKA

- My Kubie załowali nie bedziemy. Co bedzie fciół, z tego sie mu podpisemy, ale przecie we młynie, kielo - telo bedzie musioł ojcu pomódz.

MŁYNORZ

- Kieloz jesce tego młyna ? Różnie ludzie o tym godajom.

LACH

- Do reśty Kuba jedyniec i Maryna jedynica. To i tak, cy tak na nik syćko spadnie. Nima se co o to dziś głowy łomać.

OCIEC

- To prawda, ale niek młodzi wiedzom, na cym bedom stoć.

*(W czsie, gdy ojciec kończy swoją kwestię, przed muzykę wychodzi
Tancerz drugi i śpiewa "wiecnom", którą podchwytują muzykanci.)*

Kiedy jo se wiecnom deptoł,
wiecnom deptoł, wiecnom deptoł
przy zielonym gaiku,
przysło ku mnie śwarne dziywce,
śwarne dziywce ku mnie przysło,
dziywce ku mnie śwarne przysło -
co tu robis Janiku !?

Co jo robiem, to jo robiem
i co robiem to se robiem,
a jak robiem to co robiem
to se o tym nik nie wiy,
ino jedno śwarne dziywce,
śwarne jedno takie dziywce,
jedno takie śwarne dziywce,
co nikomu nie powiy.

*(Tancerz pierwszy wywodzi Stasię, pozostałe dziewczęta wybiegają na środek,
zwyrtają się ze Stasią i następnie Stasia i Tancerz tańczą. Przy stole rozmowa nadal
się toczy, choć jej nie słyhać, zaś Kuba z Maryną przechodzą na przód sceny po
prawej stronie , prowadzą między sobą cichą rozmowę przyglądając się tańczącym.
Gdy muzyka milknie, rozmowa staje się słyszalna.)*

KUBA

- To jakoz, Maryś ? Przyjedzies ku mnie na przysiyngę?

MARYNA

- Pewnie, ze przyjadem ! Ale przecie jesce nie wiys ka bedzies stol.

KUBA

(*Z uśmiechem*)

- Przecie dalyj, jak na koniec świata, nie pojadem. A nie bedzie ci sie za mnom kotwić ?

MARYNA

(*Zalotnie*)

- Nawet, jakby sie kotwiyło, to ci i tak nie powiyml.

KUBA

- Ale napisac mozes.

MARYNA

- Jo ta, do pisanio, nie wartko. Przyjedzies na urlop, to se pourodzomy doś.

(*W czasie rozmowy młodych, starsi nie rozmawiają a przysłuchują się co młodzi mówią.*)

LACH

(*Do Kuby i Maryny*)

- Coz se tam, sepcecie ? Hebojcie ku nom siednoń.

(*Młodzi podchodzą ku stołu*)

Tu sie juz rodziciele dogodali, jako bedzecie po weselu gazdować, ino cobyście , bez tote dwa roki , cego innego nie wymyśleli.

KUBA

- O nos sie nie bójcie ! (*Śmieje się do Maryny*) - Maryś, zatońcymy jesce ?

MARYNA

- Jako fces, ale mozebyście, z kolegami, zbójnickiego sprógowali ?

KUBA

- Dobrze! (*do kolegów*) - Chłopcy, do zbójnickiego !

(*Taniec w wykonaniu kawalerki, która przyniosła ciupagi i złożyła w kącie - z jedną więcej dla Kuby*) *Po zakończeniu tańca:*

LACH

(*Wstając*)

- Dobrze nom tu syćkim z gazdom i z gazdzinom, ale i oni majom jesce postuge i innom robote w chałupie. Kwała Bogu, zmówiny sie powiedły i teraz bar-z piyknie gazdom dziynkujemy i bieremy sie dó domu.

(Muzyka gra marsza, ale dziewczęta podejmują pieśń, na której melodie przechodzą i muzycanci :)

- Dobro noc, dobro noc, dobro nocka - komu?

Temu Janickowi, co idzie dó domu. (bis)

(Śpiewając, przy wtórze muzyki, wszyscy goście powoli wychodzą z izby. Ostatni wychodzi Lach. Przystaje przed wyjściem, wraca na przód sceny i zwraca się do widowni:)

LACH

- A wos syćkik pytomy, za dwa roki, na wesele! Przydziecie ?

(Po odpowiedzi z sali)

No, to dobrze! Cekomy na wos!

(Kłania się publiczności i schodzi ze sceny)

KURTYNA

KONIEC AKTU TRZECIEGO I OSTATNIEGO

